

MANAGEMENTUL INOVAȚIILOR EDUCAȚIONALE: EVOLUȚIE ȘI EXPERIENȚE

MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INNOVATIONS: EVOLUTION AND EXPERIENCES

Claudiu-Iulian GEORGESCU, ORCID: 0000-0001-6090-3955

Universitatea de Stat din Moldova,
Chișinău, Republica Moldova

CZU: 37.013:005.591.6

e-mail: geoclaus@yahoo.com

The management of educational innovations plays a crucial role in the development and improvement of educational institutions. In this article, we will carry out a historiographical and bibliographic study to analyze the evolution and importance of the management of educational innovations in the development of educational institutions. We will explore relevant historical and bibliographic resources, highlighting the main trends, theories and practices that have contributed to the development of this discipline. The focus is on the analysis of the evolution of management, the maintenance of innovations, innovation in education, as well as on the analysis of some experiences, in this sense.

Keywords: *innovation management, innovate, change, educational institution, evolution of innovation management.*

INTRODUCERE

Managementul inovațiilor educaționale a evoluat în timp, reflectând schimbările și provocările din domeniul educației. Iată câteva repere istorice importante în dezvoltarea acestui domeniu:

Perioada pre-tehnologică: Înainte de era tehnologică, inovațiile educaționale se bazau în principal pe schimbări curriculare și metode de predare. De exemplu, în Grecia antică, filosofi precum Socrate și Platon au introdus metode de învățare centrate pe dialog și întrebări, care au avut un impact semnificativ în dezvoltarea educației.

Revoluția industrială: Odată cu revoluția industrială, educația a devenit mai formalizată și s-au impus structuri instituționale mai rigide. În această perioadă, managementul inovațiilor educaționale s-a concentrat pe dezvoltarea curriculumelor adaptate nevoilor industriale, pregătind studenții pentru locurile de muncă din acea perioadă.

Era tehnologică: Cu avansul tehnologic și digital, managementul inovațiilor educaționale a cunoscut o transformare semnificativă. Utilizarea tehnologiei în procesul de învățare și dezvoltarea de programe educaționale online au fost principalele inovații în această perioadă. În plus, s-a acordat o atenție sporită integrării tehnologiei în curriculum și creării de medii de învățare flexibile.

Inovații pedagogice și metodologii alternative: În ultimele decenii, s-au dezvoltat și alte inovații educaționale, cum ar fi învățarea bazată pe probleme, învățarea experiențială, învățarea colaborativă și învățarea pe bază de proiect. Aceste abordări alternative au pus accent pe implicarea activă a studenților în procesul de învățare și au promovat dezvoltarea abilităților-cheie necesare în secolul XXI.

Emphasisul pe gestionarea schimbării și inovația continuă: În prezent, managementul inovațiilor educaționale se concentrează pe gestionarea schimbării și promovarea inovației continue în instituțiile de învățământ. Aceasta include identificarea și implementarea de noi tehnologii, metodologii și abordări pedagogice, adaptate cerințelor și nevoilor societății în transformare.

Aceste repere istorice ilustrează evoluția managementului inovațiilor educaționale de-a lungul timpului. Înțelegerea contextului istoric și a lecțiilor învățate din trecut poate contribui la dezvoltarea unui management eficient al inovațiilor educaționale în prezent și în viitor.

Implementarea inovațiilor educaționale în instituțiile de învățământ poate avea un impact semnificativ asupra procesului de învățare, studenți, cadre didactice și în general asupra instituției. Iată câteva aspecte importante legate de impactul inovațiilor educaționale asupra instituțiilor de învățământ:

Îmbunătățirea rezultatelor academice: Inovațiile educaționale pot ajuta la îmbunătățirea rezultatelor academice ale studenților. Prin utilizarea tehnologiilor și a metodologiilor de învățare inovatoare, se pot crea medii de învățare mai interactive, personalizate și adaptate stilului de învățare al studenților.

Creșterea implicării și motivației studenților: Inovațiile educaționale pot stimula implicarea și motivația studenților în procesul de învățare. Prin utilizarea unor abordări active, precum învățarea bazată pe probleme, învățarea experiențială sau utilizarea jocurilor educaționale, se pot crea experiențe de învățare captivante și relevante pentru studenți.

Dezvoltarea abilităților cheie pentru secolul XXI: Inovațiile educaționale pot ajuta la dezvoltarea abilităților cheie necesare pentru secolul XXI, cum ar fi gândirea critică, rezolvarea de probleme, comunicarea eficientă, colaborarea și creativitatea. Prin integrarea acestor abilități în programele educaționale, instituțiile de învățământ pot pregăti studenții pentru provocările și oportunitățile viitoare.

Adaptarea la schimbarea contextului social și economic: Inovațiile educaționale pot ajuta instituțiile de învățământ să se adapteze la schimbările din societate și economie. Prin integrarea tehnologiei și prin promovarea abordărilor inovatoare, instituțiile pot răspunde mai bine nevoilor și cerințelor în schimbare ale studenților și angajatorilor [4].

Creșterea prestigiului și competitivității instituției: Implementarea inovațiilor educaționale poate contribui la creșterea prestigiului și competitivității instituției de învățământ. Instituțiile care se adaptează rapid și implementează inovații în procesul

de învățare sunt percepute ca fiind mai relevante și mai bine pregătite pentru cerințele actuale și viitoare ale societății.

Colaborarea și parteneriatele: inovațiile educaționale pot facilita colaborarea și parteneriatele.

ISTORICUL MANAGEMENTULUI INOVAȚIILOR EDUCAȚIONALE

Conceptul de management al inovațiilor educaționale a evoluat pe parcursul timpului, reflectând schimbările și dezvoltările în domeniul educației și al managementului. În literatura de specialitate, au fost identificate mai multe etape și perspective în evoluția acestui concept. Iată câteva aspecte importante:

Managementul educațional tradițional: Înainte de a se contura specificul managementului inovațiilor educaționale, exista o abordare mai generală a managementului educațional, care se concentra pe administrarea eficientă a instituțiilor de învățământ. Această perspectivă se concentra în principal pe aspectele administrative și organizatorice ale instituțiilor de învățământ.

Paradigma calității și îmbunătățirii continue: În anii '80 și '90, s-a pus un accent sporit pe calitatea educației și pe îmbunătățirea continuă a instituțiilor de învățământ. Managementul inovațiilor educaționale a început să fie abordat din perspectiva calității, cu accent pe dezvoltarea sistemelor de asigurare a calității și pe promovarea unei culturi a calității în instituțiile de învățământ.

Inovație și schimbare: Odată cu avansul tehnologic și digital, s-a accentuat importanța inovației în educație. Managementul inovațiilor educaționale a început să fie abordat din perspectiva stimulării și facilitării inovației în instituțiile de învățământ. S-au dezvoltat noi modele și abordări, cum ar fi managementul schimbării și managementul inovației, pentru a gestiona procesul de inovare în instituțiile de învățământ.

Inovații sociale și educația pentru dezvoltare durabilă: În contextul preocupărilor globale legate de sustenabilitate și dezvoltare durabilă, managementul inovațiilor educaționale a început să abordeze și dimensiunea socială și comunitară a inovațiilor în educație. S-au dezvoltat abordări și concepte precum educația pentru dezvoltare durabilă, educația comunitară și învățarea bazată pe impact social, care au pus accent pe implicarea comunității și pe abordarea problemelor sociale prin inovații educaționale.

Aceste etape și perspective în evoluția conceptului de management al inovațiilor educaționale demonstrează evoluția și diversificarea abordărilor în acest domeniu. Studiul istoriografic și bibliografic poate contribui la înțelegerea mai profundă a dezvoltării conceptului și la identificarea tendințelor și direcțiilor viitoare în managementul inovațiilor educaționale.

Implementarea inovațiilor educaționale în diverse instituții de învățământ a fost subiectul unor studii de caz relevante. Acestea oferă exemple concrete de bune practici și rezultate obținute în urma implementării inovațiilor educaționale. Iată câteva exemple de studii de caz relevante [2, 3, 9]:

Studiul de caz privind utilizarea tehnologiei învățării în clasă: O instituție de învățământ a implementat utilizarea tabletelor și a resurselor online în procesul de învățare. Studiul a evaluat impactul acestei inovații asupra rezultatelor academice ale studenților și asupra gradului de implicare și motivație a acestora în învățare.

Studiul de caz privind implementarea învățării bazate pe proiect: O școală a adoptat abordarea învățării bazate pe proiect, unde studenții lucrează în echipe și abordează teme relevante prin investigații, cercetare și prezentări. Studiul a analizat impactul acestei inovații asupra dezvoltării abilităților de colaborare, rezolvare de probleme și gândire critică.

Studiul de caz privind implementarea platformelor de învățare online: O universitate a implementat o platformă de învățare online care oferă cursuri și materiale educaționale în format digital. Studiul a evaluat impactul acestei inovații asupra flexibilității învățării, gradului de interacțiune între studenți și profesori, precum și asupra accesului la resurse educaționale.

Studiul de caz privind utilizarea realității virtuale în învățare: O instituție de învățământ a implementat tehnologia realității virtuale pentru a crea medii de învățare imersive în anumite discipline, precum biologie sau istorie. Studiul a investigat impactul acestei inovații asupra înțelegerii conceptelor complexe și asupra motivării studenților în învățare.

Studiul de caz privind educația pentru dezvoltare durabilă: O școală a dezvoltat un program educațional axat pe educația pentru dezvoltare durabilă, implicând studenții în proiecte comunitare legate de mediu și sustenabilitate. Studiul a analizat impactul acestei inovații asupra conștiinței și angajamentului studenților față de problemele sociale și mediul înconjurător.

Experiența în managementul inovațiilor educaționale a adus la lumină anumite lecții și învățăminte care pot fi aplicate pentru a maximiza impactul și succesul implementării inovațiilor în instituțiile de învățământ. Iată câteva lecții învățate din experiența managementului inovațiilor educaționale [8, 10]:

Implicarea și susținerea conducerii instituționale: Implicarea și susținerea conducerii instituționale sunt cruciale pentru succesul implementării inovațiilor educaționale. Este important ca liderii să fie deschiși la schimbare, să promoveze cultura inovației și să ofere resurse și sprijin pentru implementarea noilor practici și tehnologii.

Implicarea și formarea cadrelor didactice: Cadrele didactice au un rol central în implementarea inovațiilor educaționale. Este esențial să li se ofere oportunități de formare și dezvoltare profesională pentru a se adapta la noile abordări și tehnologii. În același timp, implicarea lor activă în procesul decizional și în proiectele de inovație poate crește gradul de angajament și acceptare a schimbării.

Începerea cu inovații mici și scalarea treptată: Implementarea inovațiilor educaționale poate fi un proces complex și provocator. De aceea, începerea cu inovații mici și testarea lor înainte de a le scala pe scară largă poate fi benefică. Aceasta permite evaluarea impactului și identificarea ajustărilor necesare înainte de a extinde implementarea.

Evaluarea impactului și schimbul de bune practici: Evaluarea impactului inovațiilor educaționale este esențială pentru a înțelege eficacitatea și beneficiile acestora. Colectarea și analiza datelor relevante, precum rezultatele academice, feedbackul studenților și cadrele didactice, pot furniza informații importante pentru îmbunătățirea și ajustarea implementării. De asemenea, schimbul de bune practici și colaborarea cu alte instituții pot aduce învățăminte valoroase și idei inovatoare.

Implicarea studenților și adaptarea la nevoile lor: Implicarea studenților/elevilor în procesul de inovație educațională este crucială pentru succes. Înțelegerea nevoilor, preferințelor și feedbackului elevilor/ studenților poate ghida procesul de implementare și poate asigura relevanța și eficacitatea inovațiilor. Implicarea studenților în proiecte de inovație și luarea în considerare a vocea lor în procesul decizional sunt aspecte importante.

Aceste lecții învățate pot contribui la o abordare mai eficientă și de succes a managementului inovațiilor educaționale, cu scopul de a îmbunătăți învățământul și de a crea medii educaționale inovatoare și relevante.

ABORDĂRI METODOLOGICE ȘI INSTRUMENTE UTILIZATE ÎN MANAGEMENTUL INOVAȚIILOR EDUCAȚIONALE

În literatură de specialitate găsim diverse abordări metodologice și instrumente utilizate în managementul inovațiilor educaționale. Iată câteva exemple [5, 6]:

Metoda ciclului PDCA (Planificare, Execuție, Verificare, Acțiune): Această metodă este utilizată pentru planificarea, implementarea, monitorizarea și îmbunătățirea inovațiilor educaționale. Prin aplicarea succesivă a celor patru etape, se urmărește identificarea și soluționarea problemelor, ajustarea strategiilor și obținerea de rezultate mai bune.

Metoda SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats): Această metodă este utilizată pentru analiza situației și identificarea factorilor interni și externi care pot influența implementarea inovațiilor educaționale. Prin identificarea punctelor forte, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor, se poate dezvolta o strategie eficientă de gestionare a inovațiilor.

Tehnici de brainstorming: Aceste tehnici facilitează generarea de idei noi și inovatoare în managementul inovațiilor educaționale. Printre acestea se numără brainstorming-ul clasic, brainstorming-ul în grupuri mici, brainstorming-ul electronic și tehnica 6-3-5, în care șase participanți scriu câte trei idei în cinci minute.

Harta conceptuală (concept map): Aceasta este o tehnică vizuală utilizată pentru a organiza și reprezenta relațiile dintre conceptele-cheie într-un domeniu specific. Prin crearea unei hărți conceptuale, se poate înțelege mai bine structura și interconexiunile conceptelor în managementul inovațiilor educaționale.

Evaluarea și monitorizarea continuă: Utilizarea instrumentelor de evaluare și monitorizare este esențială în managementul inovațiilor educaționale. Acestea pot include

chestionare, interviuri, observații în clasă, analiza rezultatelor academice și feedbackul de la cadrele didactice, studenți și părinți.

Platforme și instrumente digitale: În contextul digitalizării, există o varietate de platforme și instrumente digitale care pot facilita managementul inovațiilor educaționale. Acestea pot include platforme de învățare online, instrumente de colaborare și comunicare, aplicații mobile, software-uri pentru analiza datelor și rapoarte.

Acestea sunt câteva abordări metodologice și instrumente utilizate în managementul inovațiilor educaționale în limba română. Există și alte abordări și instrumente specifice care pot fi adaptate la nevoile și contextul specific al instituțiilor de învățământ din România.

Problema inovațiilor și schimbărilor în educație este una discutabilă, chiar și contradictorie. Prima întrebare care apare ține de sursele inovațiilor: inovațiile produse de cadrele didactice, inovațiile produse de cercetători etc. A doua întrebare ține de rezistența cadrelor didactice la inovațiile care vin, în primul rând, de la structure ierarhice. Și a treia întrebare se referă la pregătirea profesională a cadrelor didactice pentru implementarea inovațiilor în instituțiile de învățământ care activează.

CONCLUZII GENERALE

Managementul inovațiilor educaționale reprezintă o abordare esențială în dezvoltarea instituțiilor de învățământ. Prin aplicarea unor strategii și modele eficiente de management al inovațiilor, instituțiile de învățământ pot îmbunătăți calitatea procesului educațional, pot dezvolta competențele cadrelor didactice și pot asigura eficiența și sustenabilitatea inovațiilor educaționale.

Studiul istoriografic realizat în acest articol oferă o perspectivă amplă asupra managementului inovațiilor educaționale și relevanța sa în dezvoltarea instituțiilor de învățământ. Identificarea evoluției conceptului, a rolului său în îmbunătățirea calității procesului de învățământ.

Referințe:

1. ARSENE, E. (2014). Managementul inovației în învățământul preuniversitar. Editura Arves.
2. ARSENE, E., DUMBRAVĂ, A. (2016). Managementul inovației în învățământul superior. Editura Didactică și Pedagogică.
3. BOCEAN, C. (2015). Managementul inovației în instituțiile de învățământ. Editura Risoprint.
4. DUMBRAVĂ, A., ARSENE, E. (2017). Managementul schimbării în educație. Editura Arves.
5. IACOB, M. (2015). Inovația și managementul educațional. Editura EduSoft.
6. LUPU, V., ROȘCA, E. (2016). Managementul inovației în învățământ. Editura Universității din București.

7. NEGOIȚĂ, C., NECULĂESEI, A. (2018). Managementul inovației în educație. Editura Didactică și Pedagogică.
8. RĂDULESCU, C. (2014). Managementul inovației și transferului tehnologic în domeniul educației. Editura Institutul European.
9. RIZESCU, C. (2017). Managementul inovației în învățământul primar și preșcolar. Editura Paralela 45.
10. ȘTEFAN, A. (2016). Managementul inovațiilor educaționale. Editura Polirom.